א וועכנטליכע בלעטל אריוס געגעבן דורך בני אמונים

וכל מאמיניים

בני אמונים

פרשת קרח

מאוצרות אמונים

פערל וועכנטליכע בלעטל אריוס געגעבן דורך בני אמונים

ובקרב קדושים תתהלל

"כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה'" (טז ג)

ביי די נוסח פון שבת ביי שחרית זאגט מען: "בפי ישרים תתרומם, ובשפתי צדיקים תתברך, ובלשון חסידים תתקדש, ובקרב קדושים תתהלל", טייטש הרה"ק **רבי ישראל פון רוזשין** זיע"א אז עס זענען פארהאן פיר מדרגות צווישן די עובדי ה': די **'ישרים'** דאוועגען מיט די **פה** און זיי באהאלטן נישט זייער מדריגה, די **'צדיקים'** זענען מער באהאלטן פון זיי, און זייער עבודת התפילה דערקענט זיך נאר אין די **שפתים**, די **'חסידים'** באהאלטן זיך נאך מער און די תפילה זייערע דערקענט זיך נאר אין די **לשון**, און די מערסטע באהאלטן אין די מדרגה פון די **'קדושים'** וואס זייער עבודה איז נאר בפנימיות און עס דערקענט זיך נישט, ווייל זיי באהאלטן עס **בקרב קדושים**.

לויט דעם קען מען טייטשן די טענה פון קרח אויף משה:

"כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים", און אויב דו וועסט מיך פרעגן, די מציאות ווייזט דאך אויף אז זיי זענען נישט אזעלעכע, וועל איך דיר ענטפערן: "וּבְתוֹכָם ה'", זיייר מדרגה איז אזוי ווי ד"ס מדרגה פון די 'קדושים' וואס דיינען דעם אויבערשטן אין זייער פנימיות און עס דערקענט זיך נישט אינדרויסן.

'רביד הזהב'

מ'דערקענט א מענטש לויט זיין דאוועגען

"בְּקָר וְיֵדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ" (טז ה)

בדרך מוסר קען מען טייטשן די פסוק: לויט די צייט וואס דער מענטש שטייט אויף אינדערפריה צום דאוועגען און לויט וויפיל ער גיט אכטונג אויף תפילה בזמנה יעדן אינדערפריה, קען מען זיך איבערצייגן ווי ווייט איז דער מענטש מקושר צום אויבערשטן.

'ומתוק האור'

כעס האלט אפ פון צו דאוועגען

"וַיִּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד" (טז טו)

"נצטער עד למאוד" (רש"י)

די פשוט'ע אפטייטש פון 'ויחר' איז א לשון פון 'כעס', פארוואס האט רש"י דא געטוישט און געטייטש 'נצטער'?

ערקלערט דער גאון **רבי שלמה קלוגער** זצ"ל: אין מסכת עירובין (סה א) זאגט די גמרא אז רבי חנינא האט אכטונג געגעבן נישט צו דאוועגען ווען עס איז אויפגערעגט, ווייל ער האט געהאלטן אז דאס שטערט פאר א מענטש זיך קאנצטרירן אין די וועכטער וואס ער זאגט ווי עס דארף צו זיין. לויט דעם קען מען זאגן, וויבאלד דא וועכט דערמאנט אז משה האט געדאוונט, אזוי ווי עס שטייט **"וַיֹּאמֶר אֶל ה' אַל תִּפֶן אֶל מִנְחָתָם"**, האט רש"י געמוזט טייטשן אז 'ויחר' איז נישט קיין לשון פון כעס נאר א לשון פון 'צער'.

'אמרי שפר'

תשובה שטארקט זיך איבער תפילה

"אַל תִּפֶן אֶל מִנְחָתָם" (שם)

כ"ק **האדמו"ר מגור** שליט"א האט געזאגט:

פון דא קענען מיר זיך אפלערנען די גרויסע כח פון תשובה, ווייל די זינד פון קרח מיט זיינע קינדער איז געווען אזוי שארב, אז משה רבינו בכבודו ובעצמו האט געדאוונט פארן אויבערשטן: "אַל תִּפֶן אֶל מִנְחָתָם" - אז ער זאל נישט אננעמען זייער תשובה (במ"ר יח י). און כאטש וואס משה רבינו'ס כח התפילה איז נאר גרויס געווען אין הימל, דאך ווען זיי האבן תשובה געטוהן און האבן חרטה געהאט אויף זייער זינד האט השי"ת אנגענומען זייער תשובה (מגילה יד א).

אלץ דעם האט דער האר"י הקדוש מתקן געווען צו זאגן די קאפיטל "לְמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח" (תהלים מז) אין ראש השנה - דעם ערשטן טאג פון די עשרת ימי תשובה, בעפאר תקיעת שופר, כדי אונז צו דערמאנען און מיר זאלן געדענקען אז אין יעדן מצב קען מען תשובה טוהן, און דער באשאפער וועט אננעמען די תשובה.

'אוצר אפרים'

בויען א שוהל פון די געלט פונעם גאנצן ציבור

"לֹא חֲמוֹר אֶחָד מֵהֶם נָשָׂאתִי" (שם)

דער **'מגן אברהם'** (קנד כג) ברענגט אין נאמען פון **ספר חסידים** (ס' תקנ): "איינער האט געבויעט א שוהל, און ווען די אנדערע בני הקהילה האבן זיך געווואלט באטיילגן מיט די הוצאות, האט ער נישט געווואלט - כדי דער נאמען זאל זיין נאר פאר אים און אין זיינע קינדער, און עס איז נישט געבליבן קיין זכר פון זיינע קינדער"

לייגט צו דער **חתם סופר** אז דאס איז מרומז אין דעם פסוק: "לֹא חֲמוֹר אֶחָד מֵהֶם נָשָׂאתִי" - ווען איך האב געדארפט געלט לצורך עפעס א דבר מצוה, האב איך נישט ענגומען די געלט פון איינעם אלייך (ראה רש"י), נאר איך האב אכטונג געגעבן צו מזכה זיין מיט דעם דעם גאנצן ציבור.

'חתם סופר החדש'

איש אמונות

אויפן פסוק (משלי כח כ): "אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא יִנָּקֶה", דרש'ענען חז"ל (שמו"ר נא א): "אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת" - ד.מ. משה, וואס אויף אים איז גיזאגט געווארן (לעיל יב ו): "בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא", און ער האט זוכה געווען אז ס'זאל רוהען די ברכה אין אלע זיינע טוהונגען; "וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא יִנָּקֶה" - ד.מ. קרח וואס איז געווען א לוי, און ער האט געווואלט זיין א כהן גדול, און זיין סוף איז געווען אז ער איינגעשלינגען געווארן אין די ערד, ער מיט אלעס וואס האט געהערט צו אים.

האט דער צדיק **רבי יחזקאל פון קאזמיר** זיע"א עס געגעבן צו פארשטיין: משה רבנו ווערט אנגערופן אין פסוק מיטן טיטול 'איש אמונות', וויייל צוליב זיין גרויסע ענוה האט ער נישט געווואלט זיין פון די כהנים וואס בענטשן די אידן, נאר ער האט געווואלט זיין פון די לווים וואס ענטפערן אויף דעם אמן, און ווי באלד וואס ער מעג גרעסער דער וואס ענטפערט אמן וי דער וואס זאגט ד' ברכות'. אבער קרח האט געווואלט נעמען פאר זיך די כהונה גדולה, און דורך דעם זיין דער וואס בענטשט, אויב אזוי, האט ער באקומען ג'הנם.

'נחמד מזהב' פקודי

די סגולה פון 'ביקור חולים' האט נישט מגין געווען אויף קרח ועדתו

"אִם כְּמוֹת כָּל הָאָדָם יְמֻתוּן אֵלֶּה וּפְקֻדַּת כָּל הָאָדָם יִפָּקֵד עֲלֵיהֶם לֹא ה' שְׁלָחָנִי" (טז כט)

"ריש לקיש זאגט: די מצוה פון ביקור חולים איז מרומז דא אין דעם פסוק: "אִם כְּמוֹת כָּל הָאָדָם יְמֻתוּן אֵלֶּה וּפְקֻדַּת כָּל הָאָדָם יִפָּקֵד עֲלֵיהֶם" וגו'. ווי איז עס מרומז אין דעם פסוק? זאגט רבא: 'אִם כְּמוֹת כָּל הָאָדָם יְמֻתוּן אֵלֶּה' - אויב זיי ווילן שטארבן אזוי ווי אלע מענטשן וואס זענען פריער קראנק, ['וּפְקֻדַּת כָּל הָאָדָם יִפָּקֵד עֲלֵיהֶם'] - און מענטשן באזוכן זיי" (נדרים לט ב).

ערקלערט דער 'כלי יקר': ווען איינער קומט באזוכן א קראנקן און דורך וואס קוקט זיך אום אויף זיין מצב ווערט ער נתעורר, האט דער חולה פון דעם א זכות אז דורך איז מען נתקרב געווארן צום באשעפער. וועגן דעם זאגט משה אויף קרח ועדתו אז זיי ווילן נישט זוכה זיין צו **"וּפְקֻדַּת כָּל הָאָדָם יִפָּקֵד עֲלֵיהֶם"**, ווייל זיי ווילן פלוצלינג שטארבן און מ'וועט זיי נישט באזוכן, דער'ביבער וועלן זיי נישט האבן א זכות צו ניצול ווערן פון דעם הדין.

"פון זיינע ווערטער לערנט מען דער אויס א שטארקער יסוד אין די מצוה פון ביקור חולים, אז אויב דורך גיין באזוכן דעם קראנקן וועלן זיי נתעורר ווערן צו תשובה, פארמערן זיי די זכותים פונעם קראנקן, און ער קען דורך דעם זוכה זיין צו א רפואה שלימה. און דאס איז גאר א וואונדערליכע סגולה"

'טעם ודעת'

'מזמור שיר ליום השבת' - איז געזאגט געווארן אויף קרח ועדתו

"וְכָל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיהֶם נָסוּ לְקֹלָם" (טז לד)

דער **החיד"א** זאגט אין זיין ספר **'פני דוד'**: אז די ראשי תיבות: "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" (תהלים צב) איז 'למשה', אז משה רבינו ע"ה האט מחבר געווען דעם קאפיטל.

לייגט עס צו: דעם ענדע פונעם קאפיטל קען מען טייטשן אויף די מחלוקת פון קרח ועדתו, און אזוי טייטש מען די פסוקים: "וַתִּבַּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי" - אויף די דעת לשון זכותן) און האבן זיך אוועק געשטעלט אקעגן מיר, האבן מיינע אויערן געהערט דעם קול פון זייער אריינפאלן אין די ערד. "צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה" - אהרן וואס מ'האט מערער געווען אויף זיין כהונה, האט זוכה געווען אז דער אויבישטער האט געמאכט ס'זאל בליהען זיין שטעקן און אזוי האט זיך אויפגעהערט די מחלוקת פון אויבער אים. "שְׁתוּלִים בְּבֵית ה' בְּחַצְרוֹת אֱלֹקֵינוּ יַפְרִיחוּ" - די תשובה פון די בני קרח און זייער תפילה איז אנגענומען געווארן און האבן זוכה געווען צו פון זיי איז ארויס געקומען שמואל הנביא ע"ה וואס ער איז געווען איינגעפלאנצט אין בית המקדש פון זיין יונגט.

תפילה איז גרעסער פון קטורת

"וַיָּשֶׂם אַהֲרֹן אֶל מֹשֶׁה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַמַּגֵּפָה נֶעֱצָרָה" (יז טו)

דער **'משכיל לדוד'** וואונדערט זיך: עס שטייט שוין אויבן (פס' יג): "וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה" איז פארוואס שטייט נאכאמאל: "וְהַמַּגֵּפָה נֶעֱצָרָה"?

ערקלערט ער אזוי: די כח פון די קטורת האט געקענט אפשטעלן די מגיפה נאר אויף א קורצע צייט, ביז ווען משה מיט אהרן וועלן זיך שטארקן צו דאוועגען, און נאר נאך וואס זיי האבן געדאוונט האט זיך די מגיפה אינגאנצן אפגעשטעלט. לויט דעם קען מען זאגן אז פריער דערציילט די תורה אז מיט די כח פון די קטורת האט אהרן אפגעהאלטן די מגיפה אויף א שטיקל צייט [אזוי ווי רש"י זאגט: "אחז את המלאך והעמידו על כרחו"], אבער דא דערציילט די תורה אז נאך וואס משה מיט אהרן האבן שוין געדאוונט אויף די אידן אזוי ווי עס שטייט **"וַיָּשֶׂם אַהֲרֹן אֶל מֹשֶׁה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד"**, האט זיך די מגיפה אינגאנצן אפגעשטעלט.

אבער דער **מלבי"ם** ערקלערט: די קטורת האט טאקע געקענט אפהאלטן דעם משחית ער זאל ווייטער נישט קענען שעדיגן, אבער די וואס זענען שוין קראנק געווארן זענען געבליבן קראנק, אבער יעצט ווען אהרן איז צוריק צום אוהל מועד און משה האט זיך געשטעלט דאוועגען, האט זיך מגיפה אינגאנצן אויפגעהערט אז אויך די וואס זענען שוין געווען קראנק זענען געווארן צוריק גזאזנט.

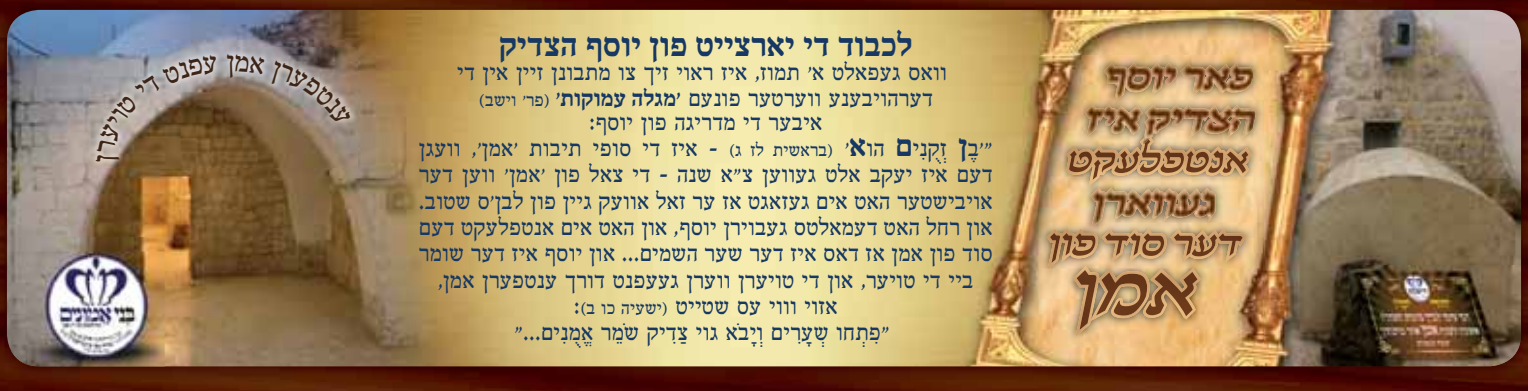

לכבוד די יארצייט פון יוסף הצדיק

וואס געפאלט א' תמוז, איז ראוי זיך צו מתבונן זיין אין די דערהויבענע ווערטער פונעם **'מגלה עמוקות'** (פר' וישב) איבער די מדריגה פון יוסף:

"**בֶּן** זְקֻנִים **הוּא**' (בראשית לז ג) - איז די סופי תיבות 'אמן', וועגן דעם איז יעקב אלט געווען צ"א שנה - די צאל פון 'אמן' ווען דער אויבישטער האט אים געזאגט אז ער זאל אוועק גיין פון לבן'ס שטוב. און רחל האט דעמאלטס געבוירן יוסף, און האט אים אנטפלעקט דעם סוד פון אמן אז דאס איז דער שער השמים... און יוסף איז דער שומר בייי די טויער, און די טויערן וועלן געפנט דורך ענטפערן אמן, אזוי ווי עס שטייט (ישעיה כו ב):

"פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים..."

תענה אמונים

א בליק לויטן סדר פון דאוועגען

די פרשה פון כיור און פון די תמיד

לויט ווי עס ווערט אויסגערעכנט אין מסכת תמיד די אלע עבודות אין בית המקדש, אזוי איז אויך אויסגעשטעלט די סדר פון די קרבנות וואס מיר זאגן ביים דאוועגען; אנהויב די פרשה פון כיור, און נאכדעם די פרשה פון תמורת. אין דעם ארטיקל וועלן מיר זיך שטעלן איבער די פרשה פון כיור און פון תמיד און זייער משמעות.

די פרשה פון כיור

אזוי ווי די כהנים האבן זיך מטהר געווען וועלן זיי זיך זענען געקומען טוהן די עבודה אין בית המקדש, אזוי הייבן מיר אויך אן די סדר פון די קרבנות מיט די קאפיטל פון די כיור. אין די פרשה ליינען מיר איבער די נאכדעם די פרשה פון קטורת. אין דעם ארטיקל וועלן מיר זיך שטעלן איבער די פרשה פון כיור און פון תמיד און זייער משמעות.

האט עזאגאזו הרה"ק רבי מרדכי יוסף פון אויבערשא דער בעל 'מי השילוח': דער כהן האט זיך געדארפט מקדש זיין זיינע הענט און פיס בעפאר די עבודה, כאטש עד האט זיך שוין פריער אינגאנצן מטהר געווען (ראה תמיד פ"א), וויל אויסער די ענין פון טהרה וואס עס האט אין איר, איז וואשן די הענט אויך א סימבאל פון אוועק נעמען פון זיך יעדע פריוואטע נגיעה [אזוי ווי מיר טרעפן ביי די פרשה פון די עגלה ערופה (דברים כא ז) אז די זקנים וואשן זיך די הענט און זאגן: "יָדֵינוּ לֹא שָׁפְכוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ", ד.מ. אז מיר האבן נישט קיין שום נגיעה און א חלק אין די פאסירונג]. דערביבער דארף זיך דער כהן ריינען זיינע הענט בעפאר ער טוהט זיך עבודה, וויי מיט דעם זאגט ער: איך האב נישט ביי מיר אין הארץ קיין פריוואטע נגיעה ביים טוהן זיך עבודה, און מיין גאנצע כוונה איז נאר צוטוהן א נחת רוח פארן בורא יתברך.

אלץ די סיבה זאגן מיר אויך די פרשה פון די כיור פארן דאוועגען, כדי צו מודיע זיין אז אויך ווען מיר בעהנט אינמיטן דאוועגען אויף פריוואטע זאכן וואס פעלן אונז אויס, פון דעסוועגן בעהנט מיר נאר לשם שמים, כדי מיר זאלן קענען דינען דעם באשעפער און מקיים זיין די תורה און מצוות, און אויב השי"ת וויל נישט - זאל עס נישט ערפילט ווערן ('בית יעקב' תצוה; 'מי השלוח' כי תשא).

אפוואשן די וואסער

אמאל איז געקומען דער חסיד רבי פייבל סגי-נהור צו רבי אברהם קאליסקער און זיך געבעהנט פאר אים: 'רבי, לערן מיר אויס א דרך תשובה!' האט אים דער רבי גיזאגט: 'ביי די פרשה פון די כיור שטייט: "בבואם אל אהל מועד... ירחצו מים", און די קשיא איז פון זיך אליין שווער: מ'דארף דען וואשן די וואסער, פאראווא שטייט נישט: 'ירחצו במים'?

נאר, האט דער רבי עזאגאזו, דא ליגט באהאלטן א געוואלדיגע רמז איבער די ענין פון תשובה: ווען א מענטש טוהט תשובה, שטעלט ער זיך אוועק פארן אויבערשטער ווען זיין הארץ צוגייט וי וואסער אן פון זיינע אויגן גיסן זיך טרערן וי וואסער, אבער די תורה לערנט אים: 'בבואם אל אוהל מועד' - בעפאר דו שטעלסט דיך דאוועגען פארן אויבערשטן ער זאל אנגענומען דיין תשובה, 'ירחצו מים' - דארפסטו גוט אפוואשן אין איבער קוקן דיין תשובה אויב עס איז אמת'דיג, צי עס איז פון טיפן הארץ וי עס דארף צו זיין [זעה אין ילקוט שמעוני (בראשית ד) אז תשובה איז נמשל צו וואסער, אזוי ווי עס שטייט "שפכי כמים לבך"], און נאר דעמאלסט צוגיין צום דאוועגען ('יסוד המעלה' ח"א עמ' ע).

די פרשה פון תמיד

נאכן זיך רייניגן ביי די כיור טוהן מיר פארזעצן מיטן זאגן די פרשה פון די תמיד. אין די פרשה זאגן מיר די סדר פון די הקרבה פון די תמיד, וואס דאס איז געווען דאס ערשטע קרבן פון אלע קרבנות וואס מ'האט מקריב געווען אין בית המקדש, און יעדן טאג האט מען עס מקריב געווען צוויי מאל, צופריה או פארנאכט.

אנדערשט ווי אלע קרבנות וואס ווערן אנגערופן 'קרבנכם' אדער 'קרבָּנוֹ', ווערט די קרבן תמיד אנגערופן 'קָרְבָּנִי', ווייל אלע קרבנות קומען אלס רעזולטאט וואס א מענטש האט געטוהן, צו מכפר זיין אויף זיינע זינד אדער אלץ א קרבן תודה אויף דעם אויבערשטע'ס חסדים, אבער די קרבן תמיד איז מען מקריב כדי ס'זאל אראפ קומען פון אויבן א שפע עליון, אזוי ווי עס ווערט ערקלערט אין די ספרים פון די מקובלים, און צוליב דעם ווערט עס אנגערופן 'קרבני' - וואס דאס איז א קרבן פון השי"ת וואס אדורך דעם ווערן משפיע פאר די אידן רוב טובה ('דובר שלום' בתוך סידור אוצר התפילות).

עס שרייבט רבי מאיר אבֶן גבאי (פון די גרויסע מקובלים אין די תקופה פון גירוש ספרד) אין זיין ספר 'תולעת יעקב' (סוד הקרבנות): "מ'זאגט אז פרשה פון די תמיד וואס דארט דערמאנט מען די צוויי כבשים וואס מ'איז מקריב יעדן טאג, איינס אינדערפרי'ה אקעגן די מידת הרחמים, און איינס פארנאכט'ס אקעגן די מידת הדין. און נאכדעם זאגט מען די פרק 'איהו מקומן'. און מ'האט מתקן געווען צו זאגן די פרשיות פון די קרבנות ווייל ווער עס האט אינזין ביים עס זאגן איז עס נעריכטן וי ער וואלט זיי מקריב געווען, און מיר זאגן קודם פון תורה שבכתב און נאכדעם פון תורה שבעל פה, און אזוי איז טאקע ראוי צוטוהן, מ'זאל נישט אפטיילן אינצווישן זיי ביידע".

אליהו הנביא איז מקריב יעדן טאג

דער הרמ"ע מפאנו שרייבט אין זיין ספר 'עשרה מאמרות' (אם כל חי כ, וראה 'מעלות המידות' לרבי יחיאל ב"ר בנימין הרופא): אויך איז די צייט פון די גלות ווען דער בית המקדש איז חרב, שטייט אליהו הנביא זכור לטוב יעדן טאג אין איז מקריב די קרבנות פונעם תמיד. אין פון די הויט פון די קדשים [וואס דער כהן בקומט] מאכט עס מגילות און עס שרייבט אויף זיי די זכותים פון אלע אידן.

א וואונדערליכע פאסירונג דערציילט דער "ייטב לב" זיע"א (פר' אמור): "איך האב מקבל געווען פון מיין זיידן דער 'שמח משה', אז איינמאל נאכן עונדיגן שמונה עשרה, האט ער געטראכט צו בעהנט אין זאהן די אויבנדערמאנטע זאך, און בי זיך אין הארץ האט ער געטראכט: אפשר וועל איך יעצט זוכה זיין צו דעם און עס קענען זעהן. און האט באלד גידאונט אויף דעם, און השי"ת האט ערפילט זיין גיבעטן, און האט קלאר געזעהן מיט זיינע אויגן וי אליהו איז אנגעטוהן מיט ד' בגדי כהונה, און ער מקריב דעם תמיד וי פר לה' עד שיבא צו זיין. און ער געשיכטע איז באקאנט פאר אסאך".

האט עזגעליינט זיין איר-אינקל הרה"ק רבי יואל פון סאטמאר זיע"א: "עס קען זיין אז דער אויבישטער איז מצרף דאס וואס מיר זאגן ער פרשה פון די קרבנות, צוזאמען מיט דעם וואס אליהו איז מקריב די תמידין בפועל, און עס ווערט פאר אונז קעריכטע וי מיר וואלטן מקריב געווען בפועל ממש" ('מתורתו של רבנו' ח"א ערך אליהו).

פארוואס האט מען עס נישט מתקן געווען צו זאגן אינמיטן די שמונה עשרה

אין שו"ת 'נודע ביהודה' ווערט עס אנגעפרעגט: פארוואס האט מען נישט קובע געווען צו זאגן די פרשה פון די תמיד אינמיטן שמונה עשרה פון שחרית און מנחה יעדן טאג, אזוי ווי מ'האט קובע געווען צו זאגן די קרבנות פון די מוספים אין די שמונה עשרה פון די ימים טובים?

אין אנהויב איז ער מקדים און שרייבט אזוי: "אויף אזא פראגע וואלט איך זיך געדארפט אפהאלטן פון צו נעטפערן, וויל ווער איז דען דער מענטש וואס קען אויסטראכטן פון זיך א טעם אויף אזעלכע זאכן וואס זענען עומדים ברומו של עולם. און נאר די אנשי כנסת הגדולה וואס פאר זיי איז געפענט געווען די שערי שמים און זיי האבן אלעס קובע געווען לויט די טעמים וואס זיי האבן געווארטט, און מיר קענען נישט וויסן פון אלע טעמים". אבער בדרך פשט ענטפערט ער: חז"ל זאגן (ברכות כא א, וראה שו"ע או"ח סימן קז): "וילוואי שיתפלל אדם כל היום כולו", ד.מ. אז מעיקר הדין קען א מענטש דאוועגען דו תפילה פון שמונה עשרה נאכאמאל אויב עס איז אים נעווארן א נייע זאך אויף וואס ס'וואלט קובע געווען צו זאגן דא פרשה פון די תמיד אין די שמונה עשרה, וואלט מען עס נישט געקענט זאגן נאר איינמאל אנדערפריה און איינמאל פארנאכט, וויל די קרבן תמיד קען מען מקריב זיין נאר אין זיין זמן, און מ'קען עס נישט ברענגען אלץ א נדבה, דערביבר זאגט מען די פרשה פונעם תמיד אלץ א קאפיטל פאר זיך.

ושחט אותו

אזוי ווי עס ווערט געברענגט אין שולחן ערוך (או"ח א ח; משנ"ב שם יט) נאכן פרשה פונעם תמיד לייגן מיר צו א פסוק פון די פרשה פון די עולה (ויקרא א יא): "ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה'".

א מקור און א טעם אויף צו זאגן דעם פסוק קען מען טרעפן אין מדרש (ויק"ר ב יא, וכיו"ז בתנד"א רבה ז): "וועק אברהם אבינו זיך יצחק אויפן מזבח האט השי"ת צוועגרייט צוויי כבשים; איינס אויף צופריה און איינס אויף פארנאכט. פארוואס? וויייל ווען די אידן וועלן מקריב זיין דעם תמיד אויפן מזבח, און זיי וועלן זאגן דעם פסוק: "צפונה לפני ה'", נעדענקט השי"ת די עקידת יצחק". און דער מדרש לייגט צו: "אין נעם די הימל און ד' ערד פאר עדות, סיי א גוי סיי א איד, סיי א מאן סיי א פרוי, סיי א קנעכט סיי א דינסט וואס זאגן דעם פסוק צפונה לפני ה', נעדענקט דער אויבישטער די עקידת יצחק".

צוליב דעם מדרש האט מען מתקן געווען צו זאגן דעם פסוק נאכן זאגן די קרבנות, און דעריבער דארף מען גוט אינזין האבן ביים זאגן דעם פסוק צו דערמאנען די זכות פון עקידת יצחק (בית יוסף או"ח א ח; אליה רבה א יד).

נשה אמונים

א וועכנטליכע ערציילונג
אויף אמן און תפילה

די נשמה פונעם צדיק וואס איז מגולגל געווארן אין דעם שיכור

א מורא'דיגע מעשה וואס ענהאלט אין זיך א געוואלדיגע מוסר השכל איבער די גרויסע חשיבות פון זאגן די קרבנות, האט פאסירט מיט מרן דער 'בעל שם טוב' זיע"א.

אין די תקופה פונעם בעל שם טוב האבן זיך פארמערט די שלעכטע גזירות אויף די אידן איבעראל, און דעלעגאצייע'ס פון רבנים און עסקנים פלענן צו קומען צו אים מיט א בקשה אז עס ווערט זאל אריספויערן פאר זיי א ישועה.

אויך אין יענעם טאג, ביים טיר פונעם הייליגן וואונונג זענען געשטאנען א גרופע אידן מיט אראפגעלאזטע פנימ'ער וועלן זיי האבן צו דערציילן נישט קיין שקר גוטע בשורה: צוליב א אומבאקאנטע סיבה האט דער הערשער פון יענע נגענט גזר עגוועלן אויף די טויזנטער אידן וואס זענען געווען אונטער זיין הערשאפט, אז ביז א חודש צייט מוזן זיי צוזאם פאקן זייער פארמעגן און אוועק גיין פון זיי'ערע ווייזער אויף א אומבאקאנטן ארט.

אין די אמאליגע צייטן האט מען בעקיצנט מבטל זיין אזא גזירה דורך געבן שוחד, וואס צוזאמען מיט א שטארקע שתדלנות פון באקאנטע עסקנים האט מען זיך מתגבר זיין אויף די גזירה. אויך דאס מאל האבן די אידן פראבירט צו טוהן אזוי, אבער דאס איז נישט קיין שום נגיעה און א חלק אין די' פאסירונג]. דערביבער דארף דער כהן ריינען זיינע הענט בעפאר ער טוהט זיך עבודה, וויי מיט דעם זאגט ער: איך האב נישט ביי מיר אין הארץ קיין פריוואטע נגיעה בייט טוהן די עבודה, און מיין גאנצע כוונה איז נאר צוטוהן א נחת רוח פארן בורא יתברך.

אלץ די סיבה זאגן מיר אויך די פרשה פון די כיור פארן דאוועגען, כדי צו מודיע זיין אז אויך ווען מיר בעהנט אינמיטן דאוועגען אויף פריוואטע זאכן וואס פעלן אונז אויס, פון דעסוועגן בעהנט מיר נאר לשם שמים, כדי מיר זאלן קענען דינען דעם באשעפער און מקיים זיין די תורה און מצוות, און אויב השי"ת וויל נישט - זאל עס נישט ערפילט ווערן ('בית יעקב' תצוה; 'מי השלוח' כי תשא).

אפוואשן די וואסער

אמאל איז געקומען דער חסיד רבי פייבל סגי-נהור צו רבי אברהם קאליסקער און זיך געבעהנט פאר אים: 'רבי, לערן מיר אויס א דרך תשובה!' האט אים דער רבי גיזאגט: 'ביי די פרשה פון די כיור שטייט: "בבואם אל אהל מועד... ירחצו מים", און די קשיא איז פון זיך אליין שווער: מ'דארף דען וואשן די וואסער, פאראווא שטייט נישט: 'ירחצו במים'?

נאר, האט דער רבי עזאגאזו, דא ליגט באהאלטן א געוואלדיגע רמז איבער די ענין פון תשובה: ווען א מענטש טוהט תשובה, שטעלט ער זיך אוועק פארן אויבערשטער ווען זיין הארץ צוגייט וי וואסער פון זיינע אויגן גיסן זיך טרערן וי וואסער, אבער די תורה לערנט אים: 'בבואם אל אוהל מועד' - בעפאר דו שטעלסט דיך דאוועגען פארן אויבערשטן ער זאל אנגענומען דיין תשובה, 'ירחצו מים' - דארפסטו גוט אפוואשן אין איבער קוקן דיין תשובה אויב עס איז אמת'דיג, צי עס איז פון טיפן הארץ וי עס דארף צו זיין [זעה אין ילקוט שמעוני (בראשית ד) אז תשובה איז נמשל צו וואסער, אזוי ווי עס שטייט "שפכי כמים לבך"], און נאר דעמאלסט צוגיין צום דאוועגען ('יסוד המעלה' ח"א עמ' ע).

די פרשה פון תמיד

נאכן זיך רייניגן ביי די כיור טוהן מיר פארזעצן מיטן זאגן די פרשה פון די תמיד. אין די פרשה זאגן מיר די סדר פון די הקרבה פון די תמיד, וואס דאס איז געווען דאס ערשטע קרבן פון אלע קרבנות וואס מ'האט מקריב געווען אין בית המקדש, און יעדן טאג האט מען עס מקריב געווען צוויי מאל, צופריה או פארנאכט.

אנדערשט ווי אלע קרבנות וואס ווערן אנגערופן 'קרבנכם' אדער 'קרבָּנוֹ', ווערט די קרבן תמיד אנגערופן 'קָרְבָּנִי', ווייל אלע קרבנות קומען אלס רעזולטאט וואס א מענטש האט געטוהן, צו מכפר זיין אויף זיינע זינד אדער אלץ א קרבן תודה אויף דעם אויבערשטע'ס חסדים, אבער די קרבן תמיד איז מען מקריב כדי ס'זאל אראפ קומען פון אויבן א שפע עליון, אזוי ווי עס ווערט ערקלערט אין די ספרים פון די מקובלים, און צוליב דעם ווערט עס אנגערופן 'קרבני' - וואס דאס איז א קרבן פון השי"ת וואס אדורך דעם ווערן משפיע פאר די אידן רוב טובה ('דובר שלום' בתוך סידור אוצר התפילות).

עס שרייבט רבי מאיר אבֶן גבאי (פון די גרויסע מקובלים אין די תקופה פון גירוש ספרד) אין זיין ספר 'תולעת יעקב' (סוד הקרבנות): "מ'זאגט אז פרשה פון די תמיד וואס דארט דערמאנט מען די צוויי כבשים וואס מ'איז מקריב יעדן טאג, איינס אינדערפרי'ה אקעגן די מידת הרחמים, און איינס פארנאכט'ס אקעגן די מידת הדין. און נאכדעם זאגט מען די פרק 'איהו מקומן'. און מ'האט מתקן געווען צו זאגן די פרשיות פון די קרבנות ווייל ווער עס האט אינזין ביים עס זאגן איז עס נעריכטן וי ער וואלט זיי מקריב געווען, און מיר זאגן קודם פון תורה שבכתב און נאכדעם פון תורה שבעל פה, און אזוי איז טאקע ראוי צוטוהן, מ'זאל נישט אפטיילן אינצווישן זיי ביידע".

אליהו הנביא איז מקריב יעדן טאג

דער הרמ"ע מפאנו שרייבט אין זיין ספר 'עשרה מאמרות' (אם כל חי כ, וראה 'מעלות המידות' לרבי יחיאל ב"ר בנימין הרופא): אויך איז די צייט פון די גלות ווען דער בית המקדש איז חרב, שטייט אליהו הנביא זכור לטוב יעדן טאג אין איז מקריב די קרבנות פונעם תמיד. אין פון די הויט פון די קדשים [וואס דער כהן בקומט] מאכט עס מגילות און עס שרייבט אויף זיי די זכותים פון אלע אידן.

א וואונדערליכע פאסירונג דערציילט דער "ייטב לב" זיע"א (פר' אמור): "איך האב מקבל געווען פון מיין זיידן דער 'שמח משה', אז איינמאל נאכן עונדיגן שמונה עשרה, האט ער געטראכט צו בעהנט אין זאהן די אויבנדערמאנטע זאך, און בי זיך אין הארץ האט ער געטראכט: אפשר וועל איך יעצט זוכה זיין צו דעם און עס קענען זעהן. און האט באלד גידאונט אויף דעם, און השי"ת האט ערפילט זיין גיבעטן, און האט קלאר געזעהן מיט זיינע אויגן וי אליהו איז אנגעטוהן מיט ד' בגדי כהונה, און ער מקריב דעם תמיד וי פר לה' עד שיבא צו זיין. און ער געשיכטע איז באקאנט פאר אסאך".

האט עזגעליינט זיין איר-אינקל הרה"ק רבי יואל פון סאטמאר זיע"א: "עס קען זיין אז דער אויבישטער איז מצרף דאס וואס מיר זאגן ער פרשה פון די קרבנות, צוזאמען מיט דעם וואס אליהו איז מקריב די תמידין בפועל, און עס ווערט פאר אונז קעריכטע וי מיר וואלטן מקריב געווען בפועל ממש" ('מתורתו של רבנו' ח"א ערך אליהו).

פארוואס האט מען עס נישט מתקן געווען צו זאגן אינמיטן די שמונה עשרה

אין שו"ת 'נודע ביהודה' ווערט עס אנגעפרעגט: פארוואס האט מען נישט קובע געווען צו זאגן די פרשה פון די תמיד אינמיטן שמונה עשרה פון שחרית און מנחה יעדן טאג, אזוי ווי מ'האט קובע געווען צו זאגן די קרבנות פון די מוספים אין די שמונה עשרה פון די ימים טובים?

אין אנהויב איז ער מקדים און שרייבט אזוי: "אויף אזא פראגע וואלט איך זיך געדארפט אפהאלטן פון צו נעטפערן, וויל ווער איז דען דער מענטש וואס קען אויסטראכטן פון זיך א טעם אויף אזעלכע זאכן וואס זענען עומדים ברומו של עולם. און נאר די אנשי כנסת הגדולה וואס פאר זיי איז געפענט געווען די שערי שמים און זיי האבן אלעס קובע געווען לויט די טעמים וואס זיי האבן געווארטט, און מיר קענען נישט וויסן פון אלע טעמים". אבער בדרך פשט ענטפערט ער: חז"ל זאגן (ברכות כא א, וראה שו"ע או"ח סימן קז): "וילוואי שיתפלל אדם כל היום כולו", ד.מ. אז מעיקר הדין קען א מענטש דאוועגען דו תפילה פון שמונה עשרה נאכאמאל אויב עס איז אים נעווארן א נייע זאך אויף וואס ס'וואלט קובע געווען צו זאגן דא פרשה פון די תמיד אין די שמונה עשרה, וואלט מען עס נישט געקענט זאגן נאר איינמאל אנדערפריה און איינמאל פארנאכט, וויל די קרבן תמיד קען מען מקריב זיין נאר אין זיין זמן, און מ'קען עס נישט ברענגען אלץ א נדבה, דערביבר זאגט מען די פרשה פונעם תמיד אלץ א קאפיטל פאר זיך.

ושחט אותו

אזוי ווי עס ווערט געברענגט אין שולחן ערוך (או"ח א ח; משנ"ב שם יט) נאכן פרשה פונעם תמיד לייגן מיר צו א פסוק פון די פרשה פון די עולה (ויקרא א יא): "ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה'".

א מקור און א טעם אויף צו זאגן דעם פסוק קען מען טרעפן אין מדרש (ויק"ר ב יא, וכיו"ז בתנד"א רבה ז): "וועק אברהם אבינו זיך יצחק אויפן מזבח האט השי"ת צוועגרייט צוויי כבשים; איינס אויף צופריה און איינס אויף פארנאכט. פארוואס? וויייל ווען די אידן וועלן מקריב זיין דעם תמיד אויפן מזבח, און זיי וועלן זאגן דעם פסוק: "צפונה לפני ה'", נעדענקט השי"ת די עקידת יצחק". און דער מדרש לייגט צו: "אין נעם די הימל און ד' ערד פאר עדות, סיי א גוי סיי א איד, סיי א מאן סיי א פרוי, סיי א קנעכט סיי א דינסט וואס זאגן דעם פסוק צפונה לפני ה', נעדענקט דער אויבישטער די עקידת יצחק".

צוליב דעם מדרש האט מען מתקן געווען צו זאגן דעם פסוק נאכן זאגן די קרבנות, און דעריבער דארף מען גוט אינזין האבן ביים זאגן דעם פסוק צו דערמאנען די זכות פון עקידת יצחק (בית יוסף או"ח א ח; אליה רבה א יד).

עיצובים shay